בהשגות ובמ"מ

מב א מיי׳ פ״א מהלכות

סמג עשיו מב טוש"ע א"ח

:זי תקפו סעיף ג

בהשגות ובמ"ת ובכ"מ סמג עשין מד טוש"ע א"ח

בימן תרמט סעי׳ ג:

גליון חש"ם

גמ' מחומ. עיין רש"י נחומש פ' תולדות נח ט'

כג וברא"ם שם:

הנהות הב"ח

(מ) תום' ד"ה והחנים וכו׳

ולא מפליג בסגדל עבודת

כוכבים גופיה:

לולב הלכה א ועייו

פמ.

ל) ברכות ו ומן מנתות לה: סוטה יז. [מגילה טז:], לה: סוטה שם. מנחות מג:, **2)** סוטה שם. מנחות מג:, ובחגיגה ג: פרש"י שעל הרחיים], ד) [נ"ל אמרו], ד) [בילקוט אימא רבי אלעורו. ו) ר"ה כח.. ה) פופה קן כמו. ע ש השפק ה) [דברים כח], ע) [מנחות מד.], י) [שמות כד], כ) בס"ח: וספיר לכסח, :(עירובין נג.], מ) בס"ח אפרה, ג) [בגמרא שלפנינו איתא רב יהודה וגירס׳ ר"ח שם שכתבו חוס׳

איתא רבאז.

ו. אָם מָחוּט וְעֵד שְׂרוֹךְ ז. אָב בָּװוּט וְצָּוֹ שְּׁוּוְיּ נַעַל וְאָם אֶקַח מִכֶּל אֲשֶׁר לֶךְ וְלֹא תֹאמֵר אֲנֵי הֶעֶשַׁרְתִּי אֶת אַבְרָם:

לעזי רש"י אפרכסת.

שימה מקובצת שריפתה נמי מותר:

רבינו גרשום

כאפרכסת זו היא קופה מנוקבת שעל גבי הרחיים שמקבלת כל החטים שמביאין לטחון. וכתיב שמביאין לטחון. וכתיב תולה ארץ על בלימה כלומר דבר שהוא כאין. שבולה עצמו כלומר ששותק. ת״ל מישרים חשפטו רוי אדה כלומר לענין תורה שהיא מישרים צריכה חנימו דעחכת עליה. אלא . . שנשרפה עיר הנדחת עליה יצא זה שמחוסר תלישה עיר הנדחת: רבא אמר מצות לא ליהנות ניתנו. עפרה מכסין אלא מעפרה ממש מכסין אלא מעפרה ממש מכסין דמצוה אין משוב הנאה. יתיב רבינא יקאמר לה להא שמעת׳. לולב ושופר שיעורא בעינן כלומר לולב בעינן שיאחזנו ויראה טפח לכאן וטפח לכאן

מוסף רש"י

אם מחוט ועד שרוך בעל. שהבריח נולחו חו הגול (סוטה יו.). לחוט של תכלת. כנגד מחוט, ורצועה של תפיליו כנגד בשלמא רצועה תפילין. קיבול שכר הוא דאיכא הנאה כדכתיב וכו' (שם). אלו תפילין שכתוב שבראש. (מנחות לה: ועי"ש ד"ה קוור ווהרוווה לחפיליו ווול הקב״ה). אלא חוט של תכלת מאי היא. מסי סנאה איכא (חומה יו). מה הספ"ה למצוה זו מנחות מגם. שתכלת דומה לים. שנעשו בו נסים לישראל (שם). ורקיע לכסא הכבוד. ומכח התכלת

יצא זה שמחוםר תלישה בו'. מכאן נראה לפסול גט שנכתב על הקלף ואח"כ חתכו דהתם נמי דריש וכתב ונתן מי רלועה של הפילין. איכא הנאה דכתיבים ויראו ממך: אלו הפילין שמחוסר כתיבה ונחינה ילא כו׳ דטפי נראה חבור גט המחובר שבראש. אות הן לכל כי שם ה' נקרא עליך: מאי היא. מאי לקלף גדול מחצור עפר לעיר הנדחת דחשיב הכא מחוסר תלישה ושם בפ"ב דגיטין (דף כא:) כתוב באורך כל הצורך:

והתניא תקע לא יצא נטל לא

יצא. ה"ל לאתויי מתני׳ דלולב הגזול (סוכה דף כמ:) של אשרה ושל עיר הנדחת פסול אלא ניחא ליה להביא הך ברייתא דקתני בה שופר ולולב וא"ת דבפרק ראוהו ב"ד (ר"ה דף כח.) אמר י רב שופר של עבודת כוכבים לא יתקע בו ואם תקע בו יצא וכן בפ׳ מצות חליצה (יבמות דף קג:) אמר רבא החולנת בסנדל של עבודת כוכבים חלילתה כשרה ולא אמרינן דמכחם שעוריה וי"ל דהכם בעבודם כוכבים של ישראל דאין לה ביטול אבל דעובד כוכבים דיש לה ביטול לא מכתת שיעוריה וכי האי גוונא משני פרק לולב הגזול (סוכה דף לא:) אהא דאמר רבא לולב של עבודת כוכבים אם נטל יצא ופריך ממתניחין דלולב של אשרה פסול ומשני באשרה דמשה וא"ת עבודת כוכבים דעובד כוכבים מכי אגבהה הויא דישראל כדאמר בפרק כל הללמים (ע"ו דף מב.) גזירה דלמא מגביה לה והדר מבטל לה וי"ל כגון שהגביה השופר והסנדל על מנת שלא לקנותו דהא תנן במנעל שאין שלו חלינתה כשרה ולולב איירי בי"ט שני ובסוכה הוה מלי לשנויי דמתניתין בי"ט ראשון ולא הוה לריך לאוקמה באשרה דמשה אלא משום דקתני אשרה דומיא דעיר הנדחת דאפי׳ בי״ט השני ור״ת מפרש דכולהו בעבודת כוכבים דעובד כוכבים וכאן קודם ביטול והתם לאחר ביטול ולאחר ביטול נמי לכתחלה לא יטול ולא יתהע ולא יחלוץ דמאים לענין מצוה לפי שהיה עליה שם עבודת כוכבים אפי׳ את"ל דשרי לכסות בעפר עבודת כוכבים לכתחלה כמו בשל עיר הנדחת לא דמי כיסוי לחליצה דלענין כסוי לא חיישינן ממאי דמאים והא דמשני בסוכה באשרה דמשה ולא משני בדעובד כוכבים וקודם ביטול משום דמכי נקצן הלולב מן הדקל נתבטל ובפרק מלות חלילה (יבמות קג:) דמפליג בין סנדל של עבודת כוכבים לסנדל של תקרובת עבודת כוכבים דחין לו ביטול ולא מפליג (א) בנטל עבודת כוכבים גופיה בין אחר ביטול לקודם ביטול ויש לומר מילתא אגב אורחיה קא משמע לן דתקרובת עבודת כוכבים אינה בטלה עולמית וההוא דראוהו ב"ד קשה טפי דמפליג התם רבא בין שופר של עבודת כוכבים לשל עיר הנדחת דבשל עבודת כוכבים גופיה היה יכול לחלק לפירוש רבינו תם בין אחר ביטול לקודם

ביטול ומיהו על כרחך לריך לאוקמה לאחר ביטול כדברי ר"ת לספרים אם מחוט ועד שרוך. שלא רלה ליהנות מן הגזל: שרוך. רלועה: חוט של חכלח. ללילית: רלועה של חפילין. לקשור: בשלמח הנאה איכא: מה נשתנה חלות. שהוקיקתה תורה לנינית: שהתכלת

יאם •מחום ועד שרוך נעל זכו בניו לשתי מצות לחום של תכלת ורצועה של תפילין בשלמא רצועה של תפילין כתיב יוראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך יותניא ר' אליעזר הגדול אומר אלו תפילין שבראש אלא חום של תכלת מאי היא דתניא ירבי מאיר אומר מה נשתנה תכלת מכל הצבעונין מפני שתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לאבן ספיר ואבן ספיר דומה לכסא הכבוד דכתיב יויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו וגו' וכתיב יב אמן מפיר דמות כמא א"ר אבא נכמראה קשה גזל הנאכל שאפילו צדיקים גמורים אינן יכולין להחזירו שנאמר בבלעדי רק אשר אכלו הנערים אמר רבי יוחגן משום רבי אלעזר בר' שמעון כל מקום שאתה מוצא דבריו של רבי אליעזר בנו של רבי יוםי הגלילי בהגדה עשה אזניך ייכאפרכםת ילא מרבכם מכל העמים חשק ה' בכם וגו' אמר להם הקדוש ברוך הוא לישראל חושקני בכם שאפילו בשעה שאני משפיע לכם גדולה אתם ממעטין עצמכם לפני נתתי גדולה לאברהם אמר לפני יואנכי עפר ואפר למשה ואהרן יאמר יונחנו מה לדוד אמר יואנכי תולעת ולא איש אבל עובדי כוכבים אינן כן נתתי גדולה לנמרוד אמר יהבה נבנה לנו עיר לפרעה אמר יימי ה' לסנחריב אמר בים בכל אלהי הארצות וגו' לנבוכדנצר אמר בי אעלה על במתי עב לחירם מלך צור אמר יימושב אלהים ישבתי בלב ימים אמר רבא ואיתימא ר' יוחנן גדול שנאמר במשה ואהרן יותר ממה שנאמר באברהם דאילו באברהם כתיב ואנכי עפר ואפר ואילו במשה ואהרן כתיב ונחנו מה ואמר רבא ואיתימא ר' יוחנן אין העולם מתקיים אלא בשביל משה ואהרן כתיב הכא ונחנו מה וכתיב התם זַּתולה ארץ על בלימה אמר רבי

עולה אחת לשבעים שנהש ומראית דמו דומה לים וים אנו רואין שדומה לרקיע ורקיע לספיר וספיר לכסא הכבוד דכתיבי) ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר והוא כעלם השמים אלמא שמים דומין לספיר וספיר הוא כסאי הכבוד דכתיב כמראה אבן ספיר דמות כסא וכשהקב"ה מסתכל בכסא הכבוד שלו מכר במלוה זו שהיא כנגד כל המצות: הנאכל. הגחל ואוכל קשה הוא לעשות תשובה: כחפרכסת. טרמויי״ה: לח מרבכם. לפי שאין אתם מרבין עלמכם אלא ממעטין לפיכך חשק בכם כי אתם המעט ממעיטין עלמכס בענוה: נמרוד. מלך בדור הפלגה היה ולכך נקרא שמו לנמרוד שהמריד כל העולם במלכותו על הקב"ה: מושב אלהים ישבתי. שבנה לו שבעה רקיעים של נחשת ועלה וישב עליהם: מולה ארץ. על זכות אותן שנחשבו לבלימה: שבולם עלמו. סוגר את פיו ודומה לו בבכורות (דף מ:) פיו בלום ורגליו מבולמות: ומתחת. מי שנדרם תחת הכל הוא זרועות עולם: האמנס אלם. אומנות יפה היא האילום אבל לדק דהיינו דברי תורה אותו תדברון: מישרים. כמישור ארץ חלקה שנוחה לידרם: בעפר עיר הנדחת. הס"ד אפר שריפתה: והא איסורי הנאה נינהו. דכתיב [דברים יג] לא ידבק וגו' ובעיר הנדחת כתיב: עפר עפרה. עפר קרקעה: ורבא אמר. אפילו בעפר אשפרהם) נמי מותר שכסוי הדם מלוה ולא הנאה שהמצות שנתנו לישראל לא ליהנות נתנו להם לא לשם הנאה נתנו להם אלא גזירת מלך היא עליהם: לא אם מקע ילא. דלאו הנאה היא ולכתחלה מיהא לא יתקע משום דמאים: שיעורה

דומה לים. שהחלזון מן הים הוא

אילעא אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שבולם את עצמו בשעת מריבה שנאמר תולה ארץ על בלימה רבי אבהו אמר מי שמשים עצמו כמי שאינו שנאמר 11מתחת זרועות עולם אמר רבי יצחק מאי דכתיב 17האמנם אלם צדק תדברון מישרים תשפטו בני אדם מה אומנותו של אדם בעולם הזה ישים עצמו כאלם יכול אף לדברי תורה תלמוד לומר צדק תדברון יכול יגים דעתו ת"ל מישרים תשפטו בני אדם אמר רבי זעירא ואיתימא רבה בר ירמיה מכסין בעפר עיר הנדחת ואמאי איסורי הנאה הוא אמר זעירי לא נצרכה אלא לעפר עפרה דכתיב יואת כל שללה תקבוץ אל תוך רחובה ושרפת מי שאינו מחוסר אלא קביצה ושרפה יצא זה שמחוסר תלישה קביצה ושרפה ורבא אמר מצות לאו ליהנות ניתנו יתיב רבינא וקאמר לה להא שמעתא איתיביה רב רחומי לרבינא י״שופר של עבודת כוכבים לא יתקע בו מאי לאו אם תקע לא יצא לא אם תקע יצא "בלולב של עבודת כוכבים לא ימול מאי לאו אם נטל לא יצא לא אם

דגרסי רב יהודה דאי קודם ביטול הא רב יהודה אית ליה התם דבשופר של שלמים לא יצא משום דמצות ליהנות ניתנו אך נראה דרבא גרסינן ולא רב יהודה דהא מפרש התם טעמא דבשופר של עיר הנדחת לא יצא משום דכחותי מכחת שיעוריה ולרב יהודה הוה ליה למימר משום דמצות ליהנות ניתנו: הדרן עלך כסוי הדם

שיעורא

נטל יצא והתניא תקע לא יצא נטל לא יצא אמר רב אשי הכי השתא התם

הינות היה מפגיר אויב וראמר השמדו דברים לג כז 11. הַאְמֶּנְם אָלָם צְּדֶק תְּדַבְּרוּן מִישְׁרִים תִּשְׁפְּטוּ בְּגִי אָדְם: תהלים נח ב 18. ואת כָּל שְׁלָלָה תִּקָבץ אֶל תוֹךְ רָחֹבָה וְשְׁרָפָּת, בְאַשׁ אֶת הָעִיר וְאָת כָּל שְׁלָלָה כִּלִיל לִייְ אֱלֹהְיִּרְ וְהִיְתָה תַּל עוֹלְם לא תבנה עוד: דברים יג יז

ארקים א המיועד על בפל, וועד להם לושחלל שימה דמות כפלו עליהם, שלתר ותחת רגליו וגרי דהייעו רקוע (שום) בה לל ללתדע שכל התקיים תנות לילית כאילו הקביל פני שכינה, והכי תניא לה בספרי, ואיצטריכו הני תשום דלא אשכחן קראי אלא ברקיע

תורה אור השלם

בואשוניז כג 2. וְרָאוּ כָּל עַמֵּי הָאָרֶץ בִּי שֵׁם יִיְ נִקְרָא עָלֶיף בָּי שַׁם יְּיָ בְּאָן א עָּיְּרְ 3. וַיִּרְאוּ אַת אֱלֹחֵי יִשְׂרָאֵל וְתַחַת רַגְלָיו בְּמַעֲשֵׂה לִבְנָת הַפָּפִיר

יִבְעֶצֶם הַשָּׁמִים לְטֹהַר:

שמות כד ַב...... 4. וּמִמַּעל לֶרָקִיעַ אֲשֶׁר על ראשם בְּמַרְאַה אֶבֶן סַפִּיר דְּמוּת בִּסֵא וְעַל דְמוּת הַכְּפֵּא דְמוּת בְּמַרְאֵה אָדָם עָלְיו מִלְמָעְלָה: יחזקאל א כו 5. בּלְעָדִי רַק אֲשֶׁר אָכְלוּ הַנְּעָרִים וְחֵלֶק הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר הָלְכוּ אִתִּי עָנֵר אֲשֶׁר הָלְכוּ אִתִּי עָנֵר אשכל וממרא הם יקחו אָשְׁבל וּבַּוּהְוֹ אֹ נֵוּם יְּקְּוֹהּ חֶלְקָם: בראשית יד כד 6. לא מֵרְבְּכֶם מִבְּל הָעַמִּים חָשַׁק יְיָ בָּכֶם הַעַמִּים חָשַׁק יְיָ בָּכֶם וַיִּבְחַר בָּכֶם כִּי אַתֶּם

דרריח ז ז הנה נא הואלתי לדבר הַנּה נָא הואלְהִי לְּדָבּר וְאַלְבִי עָפְר ג. וּבֹלֶךְר וּרְאיתָם אָת ג. וּבֹלֶר וּרְאיתָם אָת בְּבוֹד יְיְ בְּשְׁמְעוֹ אָת בִּי תַלְינוּ עָלִינוּ:

:הַמְעַט מִבֶּל הָעַמִּים:

שמות טז ז 9. וְאָנֹכִי תוֹלַעַת וְלֹא אִישׁ דֶּוְרַפַּת אֶדֶם וּבְזוּי תהלים כב ז ----10. וַיּאמְרוּ הָבְה נִבְנֶה לַנוּ עיר ומגדל וראשו בְשְׁמֵיִם וְנְעֲשֶׂה לְנוּ שֵׁם בָּשְׁמִיִם וְנְעֲשֶׂה לְנוּ שֵׁם פֶּן נָפּוּץ עַל פְּנֵי כָל הָאָרֶץ: בראשית יא ד וְאָמֶ יְ. בּוֹאשׁיוּיִא וּ 11. וּלִּאמֶר פּּרְעהׁ מִי יְיְ אֲשֶׁר אָשְׁמֵע בְּקְלוּ לְשָׁלָח אָת יִשְׂרָאֵל לֹא יָשְׁרָאַל לֹא אָשׁלַהַ: יִשְׂרָאַל לֹא אָשׁלַה:

שמות ה ב שמות ה ב 12. מִי בְּכָל אֱלֹהֵי הָאֶרְצוֹת אֲשֶׁר הִצִּילוּ אֶת אַרְצָם מִיְנִדִי כִּי יַצִּיל יְיָ אֶת יִרוּשָׁלֵם מִיּדִי: מלכים ב יח לה מל בָּמְתֵי עָב. 13. אֶעֵלֶה עַל בְּמְתֵי עָב

אָדַּמֶּה לְעֶלְיוֹן: ישעיהו יִד יד ישעיהו יִד יד

14. בן אדם אמר לנגיד צר כה אָמֵר אֲדֹנְי אֱלֹהִים יַעַן גָּבַהּ לִבְּּךְּ וַתֹּאמֶר אֵל אָנִי מוֹשַׁבּ וְיִּאַרֶּהִים יְשָׁבְתִּי בְּלֵב יַמִּים אֱלֹהִים יְשָׁבְתִּי בְּלֵב יַמִּים וְאַתָּה אָדָם וְלֹא אֵל וַתְּתֵּן לִבְּךָ בְּלֵב אֱלֹהִים: יחזקאל כח ב

יוואַאַג כוז ב. 15. נֹטֶה צְפוֹן עַל תֹהוּ תֹלֶה אֶרֶץ עַל בְּלִי מָה: איוב כו ז

עולם זרעת